

ALS MORGEN KOMT

Thema's	Het recht op leven Het recht niet te worden onderworpen aan gruwelijke, inhumane of vernederende behandeling Het recht op veiligheid en bescherming
Moeilijkheidsgraad	Moeilijk
Tijdsduur	60 minuten
Leeftijd	14 tot 18 jaar
Groepsgrootte	Om het even
Soort activiteit	Leerlingen lezen een tekst, en discussiëren over de inhoud met elkaar.
Samenvatting	Deze activiteit gebruikt informatiebladen om ideeën uit te werken rond: de rechten van criminelen, de doodstraf, de bescherming van de samenleving tegen criminelen.
Doelstellingen	Onze vooronderstellingen over criminelen ontdekken en nadenken over de gevolgen van de doodstraf. Ons bewust worden van onze eigen luistervaardigheid en van de manier waarop we "interpreteren" wat we horen. Een gevoel voor menselijke waardigheid en rechtvaardigheid bevorderen.
Voorbereiding	Kopieer het deelnemersblad 'Als morgen komt' van Nanon Williams
Materiaal	Kopieën van het deelnemersblad "Als morgen komt", 1 per deelnemer. Een blad papier en een balpen voor elke deelnemer.

Instructies

Stap 1

1. Lees deel 1 van "Als morgen komt" luidop voor. Als je gedaan hebt, geef je de deelnemers vijf minuten de tijd om zich de belangrijkste punten te herinneren en deze in hun eigen woorden neer te schrijven. Vraag hen dan om van blad te wisselen met hun buur, om elkaars blad te lezen en hierop te reageren.
2. Vraag enkele vrijwilligers om hun versie voor te lezen. Bespreek dan de verschillen tussen de verschillende versies: herinnerden sommige mensen zich meer details dan anderen? Waren er mensen die details uitvonden die niet in het oorspronkelijke verhaal voorkamen?
3. Vraag de deelnemers om hun reactie op het verhaal: wie denken ze dat de verteller is? Wat is er gebeurd?

Stap 2

1. Lees het krantenartikel en het tweede deel van Dwight's verhaal voor.
2. Geef de deelnemers de tijd om per twee 10 tot 15 minuten te discussiëren over de nieuwe informatie. Geef hun de kopieën van "Als morgen komt" zodat ze kunnen verwijzen naar de tekst zelf.
3. Vraag hen na te denken over de volgende vragen:
 - Is hun mening over Dwight en Nanon veranderd toen ze hoorden dat ze beiden op 'death row' zitten? Waarom? In welke zin?
 - Wat denken ze dat Dwight bedoelde toen hij zei: "Als je anderen beoordeelt zoals dit systeem jou beoordeeld heeft, dan zal je geen haar beter zijn dan diegenen die jou ter dood hebben veroordeeld"? Ben je het met hem eens?
4. Open daarna het debat, zorg dat je feedback krijgt van de verschillende discussieparen.

Nabespreking en evaluatie

Deze activiteit kan gebruikt worden om een aantal interessante thema's aan te snijden, die dan verder uitgewerkt kunnen worden in andere activiteiten of discussies. Nochtans raden we aan om tijdens de nabespreking de discussie beperkt te houden tot de onderwerpen waar de deelnemers tijdens de activiteit zelf aan hebben moeten denken, eerder dan de discussie meteen wijd open te gooien en alle verwante thema's aan bod te laten komen (zie tips voor de begeleiders).

- Heeft deze activiteit je iets geleerd over jezelf? Heeft het je van mening doen veranderen?
- Wat was de bedoeling van de activiteit denk je? Is dit gelukt? Indien niet, waarom niet?
- Wat heeft deze activiteit je bijgebracht over het recht op leven? Kwamen er in de discussie andere punten aan bod die met rechten te maken hebben?

Noteer deze thema's op een groot blad papier, om het in de toekomst te kunnen gebruiken.

Suggesties voor opvolging

Ga dieper in op de thema's die op het eind van deze activiteit aan bod komen. Organiseer een formeel debat. Thema's zijn onder andere:

- Het doel van 'straffen': wat is de bedoeling van het opsluiten en/of terechtstellen van criminelen?
Gaat het er vooral om de maatschappij te beschermen en hun gedrag te veranderen? Of gaat het om wraak of vergelding?
- De doodstraf: wat zijn de argumenten voor en tegen de doodstraf?
- De veiligheid van de natie versus de veiligheid van het individu: zijn er grenzen aan de manier waarop een staat haar ergste criminelen of terroristen mag behandelen? Bijvoorbeeld: kan de 'veiligheid van het land' een reden zijn om te martelen?

Liedjes zijn altijd een belangrijk instrument geweest in de strijd om rechten.

Ideeën voor actie

Bezoek de website van de Canadian Coalition Against the Death Penalty (CCADP) en lees meer verhalen van gevangenen. Schrijf naar iemand op 'Death row' (de CCADP website bevat informatie over hoe je een pennenvriend kan worden, maar je kan ook de plaatselijke afdeling van Amnesty International contacteren).

Tips voor de begeleider

- In het eerste deel van de discussie (na het voorlezen van deel 1) is het belangrijk dat je geen aanwijzingen geeft over de situatie waarin de twee mannen zich bevinden. Probeer de algemene indruk op te tekenen die de deelnemers van hun personages hebben, zonder te laten uitschijnen dat je hier een bepaalde bedoeling mee hebt. De bedoeling is dat de deelnemers hun 'menselijkheid' bekijken, zonder op de hoogte te zijn van hun context of voorgeschiedenis.
- De bedoeling van het uitwisselen van de bladen in deel 1, is om de deelnemers te leren hoe verschillende personen dezelfde informatie anders kunnen interpreteren en onthouden. Het is belangrijk te benadrukken dat dit geen 'test' is, zodat ze niet verlegen zijn om hun versie te vertellen. Ze moeten beseffen dat het er eerder om te doen is verschillende standpunten naar voor te brengen. Probeer vooral reacties te vragen van deelnemers wiens opvatting grondig verschilde van die van hun gesprekspartner. Probeer te weten te komen waarom. Waarom bijvoorbeeld herinnerden sommigen zich bepaalde informatie die door anderen werd vergeten.
- Deze activiteit zal waarschijnlijk te veel thema's aansnijden om in 1 sessie te behandelen, dus moet je proberen de discussie in de hand te houden, eerder dan de deelnemers te laten afdwalen naar een discussie over bijvoorbeeld de doodstraf zelf. Probeer de discussie te beperken tot de volgende twee thema's:
 1. De mate waarin wij, de staat, iedereen, de neiging hebben om mensen te beoordelen op basis van iets wat ze (volgens ons) hebben gedaan. Dat is waarschijnlijk waar Dwight aan denkt wanneer hij het heeft over het niet beoordelen van anderen zoals de staat hem (en Nanon) heeft be(ver)oordeeld. De Staat heeft hen als menselijke wezens opgegeven, op basis van iets dat ze ooit hebben gedaan.
 2. Zelfs zogenaamde 'harde criminelen' behouden hun menselijke eigenschappen – niet alleen de "zorgzaamheid en medelijden" waar Dwight het over heeft, maar ook de "frustratie en depressiviteit" die Nanon beschrijft als het resultaat van hun opsluiting.
- Wanneer het recht op leven ter sprake komt, stuur dan de discussie in de richting van de vraag of deze twee mannen hun 'recht op leven' nog wel bezitten, en indien niet, wat ertoe kan leiden dat je zo'n recht verliest. Heeft iedereen het recht om dit recht af te nemen van andere burgers, zelfs als deze een misdaad hebben begaan?

Bijlage 1: Nanon Williams “Als morgen komt”

Nanon Williams is in Texas op beschuldiging van moord ter dood veroordeeld toen hij 17 jaar oud was. Hij ontkent schuldig te zijn en bracht de laatste negen jaar op death row door.
Bron: www.ccadp.org

Deel 1

“Het was de dag nadat Dwight Adanandus stierf dat ik het leven grondig anders bekeek dan het was, of preciezer, dan dat ik wilde dat het was. Het was het begin van de winter en terwijl ik aan een vriend lag te denken die altijd bleef glimlachen ook al waren de dagen zo zinloos en overbodig, voelde ik mij gekweld. Terwijl ik rustig bewoog en de krant van onder de deur opraapte, vertelde die krant zijn verhaal.

Dit verhaal lezend, goed beseffend dat ik hem nooit zou weerzien, voelde aan alsof er iemand speldenprikken in mijn hart gaf, opnieuw en opnieuw. Soms kwam hij zwierig de binnenkoer opgelopen en dan riep hij luid “Hoe zit het, manneke?” Ik keek dan eerst rond mij en staarde daarna terug om te zeggen: “Vent, wie noem jij hier manneke?”, en dan begonnen we allebei te lachen, want ik was de jongste in ons gebouw. Als ik daar nu aan terugdenk, maakt mij dat triest, want nu Dwight er niet meer is om de plooiën weg te strijken die mijn gezicht een boos uitzicht geven, zal ik er nooit meer naar uitkijken om op de binnenkoer te wandelen.

Met de jaren is mijn manier om de tijd te verdrijven veranderd, maar ik hoop dat deze nieuwe manieren van mij ooit een beter mens zullen maken, zoals Dwight dit ooit werd. In momenten van zwakte vraag ik mij altijd af wat Dwight zou gedaan hebben.

‘Vergeet niet’ zei hij soms tegen me, ‘Het systeem kan je er alleen onder krijgen als je dat toelaat.

Zorg dat je vrede hebt met wie je God ook is, begin zo goed mogelijk te leven en geniet ervan. Hij ging dan verder: “Manneke, ik weet niet waarom jij hier bent, maar ik weet wel dat jij hier niet thuishoort...”

Deel 2

“... eigenlijk hoort niemand hier thuis, op ‘death row’. Er zijn verkrachters, ontvoerders, overvallers, kinderverkrachters en sadisten die echt niets om je geven. En toch, je hebt hier zorgzame mensen vol medeleven, die hetzelfde uitgespookt hebben, maar die een manier hebben gevonden om te veranderen. Ik wil dat je je dat altijd herinnert” zei hij me twee weken voor zijn executie. “Onthoud vooral dit. Als je anderen beoordeelt zoals dit systeem jou beoordeeld heeft, dan zal je geen haar beter zijn dan diegenen die jou ter dood hebben veroordeeld”. En nu ik mij die woorden levendig herinner, vraag ik mij af waarom het zo lang heeft geduurd voor ik ze leerde begrijpen. Natuurlijk hoorde ik wel wat hij zei en het leek zinvol, maar vinden dat er wel iets zinnigs in zit is één ding, echt begrijpen wat die woorden willen zeggen is toch nog iets anders. Waarschijnlijk was ik toen echt nog een ‘manneke’ zoals hij me noemde, maar de waarheid doet pijn als je eindelijk de tijd neemt om haar in te zien.

Ik weet dat opsluiting een psychologisch martelinstrument is dat frustratie creëert tot depressie erop volgt, maar toch blijven bij sommigen de ziel en de wil om door te gaan ongebroken. Wat Dwight betreft, hij had die geest (wat hij ook gedaan had om op death row te eindigen) en met die ziel veranderde hij het leven van anderen die hier liggen te rotten zoals levende lijken in het kerkhof van het systeem. “Ik weet dat het niet gemakkelijk is, manneke” zei hij soms, “maar het leven is niet gemakkelijk. Probeer elke dag te nemen zoals hij komt en zolang je licht kan zien op het einde van de tunnel, laat dat je dan kracht geven om door te gaan.” Dat waren de laatste woorden die hij tot mij richtte toen hij afscheid nam, in tranen. Ik durf zelf niet proberen uitleggen wat dit voor mij betekent. Ik denk dat hij dit tegen mij zei, zodat ik mijn eigen kracht kon vinden die mij nu al enkele jaren

en waarschijnlijk de volgende jaren gaande houdt. Ik heb nooit mijn principes verloochend of dat wat mij het meest waardevol is in het leven – zoals mijn familie. Waarschijnlijk is het die liefde die op een dag, wanneer we de poort van de hemel binnengaan, bepaalt wat morgen werkelijk is.”

Krantenknipsel

Huntsville – 2 oktober 1997. Een veroordeelde overvaller is woensdagnacht geëxecuteerd voor het neerschieten van een zakenman uit San Antonio, die hem negen jaar geleden na een bankoverval probeerde tegen te houden. Adanandus, 41, ging naar death row voor de moord op Vernon Hanan, die op 28 januari 1988 in de borst geschoten werd toen hij worstelde met Adanandus in de hal van een bank in het noorden van San Antonio.

